

Sygn. akt IV KK 626/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

SSN Jerzy Grubba

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jacka Radoniewicza
w sprawie **B. K.**

obwinionego z art. 87 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 czerwca 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść obwinionego
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w R.

z dnia 26 lipca 2018 r., sygn. akt III W [...],

**uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia
o karze i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu
w R. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

B. K. został obwiniony o to, że „w dniu 8 czerwca 2018 r. o godz. 21:15 w R. na ulicy M. prowadził pojazd mechaniczny marki Y. o nr rej. [...] znajdując się w stanie po użyciu alkoholu (0,23 mg/l i 0.22 mg/l) oraz nie zachował należytej ostrożności i bezpiecznego odstępu od poprzedzającego samochodu w wyniku czego uderzył w tył pojazdu marki H. o nr rej. [...] kierowanego przez W. J., czynem tym spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym dla ww. osoby a ponadto nie posiadał przy sobie wymaganych przepisami dokumentów tj. polisy OC, tj o wykroczenie z art. 87 § 1 k.w. w zw. z art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy prawo o ruchu drogowym z dnia 20 czerwca 1997 r. ze zm. i art. 86 § 2 k.w. w zw. z art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy prawo o ruchu drogowym oraz art. 95 k.w. w zw. z art. 38 ustawy o ruchu drogowym”.

Wyrokiem nakazowym z dnia 26 lipca 2018 r., sygn. akt III W [...], Sąd Rejonowy w R.:

1. uznał obwinionego za winnego popełnienia opisanego czynu wyczerpującego znamiona wykroczeń określonych w art. 87 § 1 k.w. i art. 86 § 2 k.w. i za to na mocy art. 87 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 1 k.w. wymierzył mu karę miesiąca ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej dozorowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 32 godzin w stosunku miesięcznym;
2. na mocy art. 87 § 3 k.w. orzekł wobec obwinionego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 10 miesięcy;
3. na mocy art. 29 § 4 k.w. zaliczył obwinionemu na poczet orzeczonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 8 czerwca 2018 r. do dnia 26 lipca 2018 r.;
4. zwolnił obwinionego od zapłaty kosztów postępowania.

Opisane orzeczenie uprawomocniło się w pierwszej instancji w dniu 7 sierpnia 2018 r.

Kasację od całości tego wyroku wniósł na niekorzyść obwinionego Prokurator Generalny, który zarzucił na zasadzie art. 111 k.p.s.w, art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w. „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 95 k.w. oraz art. 9 § 1 k.w. w zw. z art. 87 § 1 k.w., polegające na uznaniu

obwinionego winnym popełnienia jedynie wykroczeń wyczerpujących znamiona określone w art. 87 § 1 k.w. i art. 86 § 2 k.w., podczas gdy z ustaleń faktycznych wynikających z opisu przypisanego obwinionemu czynu wynika, iż swoim zachowaniem B. K. zrealizował również znamiona wykroczenia określonego w art. 95 k.w., a następnie przy prawidłowym uznaniu, że przepisem przewidującym najsurowszą karę jest art. 87 § 1 k.w. wymierzeniu mu na jego podstawie kary 1 miesiąca ograniczenia wolności, której nie przewiduje sankcja powyższego przepisu Kodeksu wykroczeń”.

W następstwie tego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna jedynie w zakresie obrazy art. 87 § 1 k.w. poprzez wymierzenie obwinionemu kary ograniczenia wolności, której sankcja, przewidziana za opisany we wskazanym przepisie typ wykroczenia, nie przewiduje.

Zarzut obrazy art. 95 k.w. oraz art. 9 § 1 k.w. w zw. z art. 87 § 1 k.w. jest niezasadny z dwóch powodów.

Po pierwsze, skarżący całkowicie błędnie pojmuje istotę eliminacyjnego zbiegu przepisów ustawy z art. 9 § 1 k.w. Na wstępie zgodzić się należy ze stanowiskiem, że w Kodeksie wykroczeń brak jest odpowiednika art. 11 k.k., zgodnie z którym jeden czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo. Przyjmuje się jednak, że reguła ta obowiązuje również na gruncie przyjętej w art. 9 § 1 k.w. konstrukcji eliminacyjnego zbiegu przepisów ustawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2015 r., II KK 62/15 oraz podana tam literatura i orzecznictwo). Stosownie do art. 11 § 2 k.k., jeżeli czyn wyczerpuje znamiona określone w dwóch albo więcej przepisach ustawy karnej, sąd skazuje za jedno przestępstwo na podstawie wszystkich przepisów. Tymczasem zgodnie z art. 9 § 1 k.w. jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy, stosuje się przepis przewidujący najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów. Istota zbiegu z art. 9 § 1 k.k. polega więc na powołaniu w kwalifikacji prawnej i podstawie skazania przepisu przewidującego najsurowszą

karę i pominięciu (wyeliminowaniu) we wskazanym zakresie przepisów odpowiadających typom zbiegających się wykroczeń, zagrożonych łagodniejszą karą. Zestawienie sankcji zawartych w przepisach art. 87 § 1, 86 § 2 i 95 k.w. wskazuje, że wykroczeniem zagrożonym najsurowszą karą jest prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka. Wykroczenie z art. 95 k.w. zagrożone jest karą grzywny do 250 złotych albo karą nagany, a przepis art. 86 § 2 k.w. przewiduje zagrożenie karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. Z kolei z przepisu art. 87 § 1 k.w. wynika, że wykroczenie to zagrożone jest karą aresztu albo grzywny nie niższej niż 50 złotych, jednakże art. 87 § 3 k.w. stanowi, że w razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się zakaz prowadzenia pojazdów. Wyższa dolna granica zagrożenia grzywną, obligatoryjny zakaz prowadzenia pojazdów i brak możliwości orzeczenia kary ograniczenia wolności (pozostawienie wyboru między karą aresztu a grzywną) powoduje, że przepis art. 87 § 1 k.w. przewiduje najsurowszą karę w rozumieniu art. 9 § 1 k.w. Skoro tak, to w świetle konstrukcji eliminacyjnego zbiegu przepisów, przypisane obwinionemu wykroczenie należało zakwalifikować wyłącznie z art. 87 § 1 k.w. i przepis ten wskazać jako podstawę skazania i wymiaru kary.

Po drugie, w dacie złożenia kasacji w Sądzie Najwyższym, co miało miejsce w dniu 15 października 2018 r., prowadzenie na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu pojazdu bez polisy OC nie stanowiło już wykroczenia z art. 95 k.w. Obowiązek posiadania przy sobie przez kierującego pojazdem dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie wynikał z obowiązującego w dacie zaistnienia wykroczenia art. 38 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1260). Ustawą z dnia 9 maja 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. 2018, poz. 957) przepis art. 38 ust. 1 pkt 3 został skreślony. Stosownie do treści art. 17 ust. 1 pkt 1 wskazanej ustawy do czasu wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających przekazywanie informacji do centralnej ewidencji pojazdów o zatrzymaniu dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego) oraz informacji

o jego zwrocie w sposób, o którym mowa w art. 132 ustawy zmienianej, m.in. art. 38 ustawy zmienianej stosował się w brzmieniu dotychczasowym. Stosownie do delegacji zawartej w art. 17 ust. 2 ustawy zmieniającej Minister Cyfryzacji w Komunikacie z dnia 28 czerwca 2018 r. określił termin wdrożenia wspomnianych rozwiązań technicznych na dzień 1 października 2018 r. (Dziennik Urzędowy Ministra Cyfryzacji 2018, poz. 22). Oznacza to, że w konsekwencji od wspomnianej daty brak posiadania przez prowadzącego pojazd ważnej polisy OC przestał być wykroczeniem z art. 95 k.w. Gdyby zatem nawet błędnie przyjąć, że zbieg z art. 9 § 1 k.w. ma charakter kumulatywny, a nie eliminacyjny, na co wskazywać może treść zarzutu kasacyjnego, to i tak podnoszone uchybienie nie może mieć wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia z uwagi regulacje zawarte w art. 2 k.w.

Jak wspomniano na wstępie, na uwzględnienie zasługuje zarzut związany z rażącą obrazą art. 87 § 1 k.w. Przypomnieć należy, że stosownie do art. 33 § 1 k.w. organ orzekający wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę za dane wykroczenie. Czyn z art. 87 § 1 k.w. zagrożony jest karą aresztu albo grzywną nie niższą niż 50 złotych. Zagrożenie ustawowe nie przewiduje zatem możliwości wymierzenia za to wykroczenie kary ograniczenia wolności; nie pozwala na to także żaden przepis części ogólnej Kodeksu wykroczeń. Wymierzenie obwinionemu zaskarżonym wyrokiem kary ograniczenia wolności nastąpiło więc z rażącym naruszeniem prawa materialnego, które miało oczywisty i istotny wpływ na treść tego orzeczenia.

O ile słuszność rozważanego zarzutu nie nasuwa w tej mierze żadnych zastrzeżeń, o tyle zastrzeżenia takie budzi, w szczególności wobec nietrafności zarzutu obrazy art. 95 k.w. w zw. z art. 9 § 1 k.w., zakres zaskarżenia i wniospek kasacyjny. Wada wyroku Sądu Rejonowego wiąże się wyłącznie z rozstrzygnięciem o karze, zatem wystarczające będzie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania jedynie w zakresie rozstrzygnięcia o karze zawartego w pkt 1. W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy będzie zobowiązany do respektowania powyższych uwag i przestrzegania obowiązującego prawa.